

Täysistunto

Keskiviikko 11.11.2015 klo 14.03—17.59

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntarakennelain muuttamisesta sekä kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 5 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.32 **Timo V. Korhonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntarakennelakia. Kuntarakennelaista kumottaisiin säännökset kuntauudistuksen toteuttamisesta, jotka koskevat muun muassa kuntien velvollisuutta selvittää yhdistymistä, selvitysvelvollisuuden edellytyksiä sekä selvitysten määräaikoja. Kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskeviin säännöksiin tehtäisiin edellä mainittujen säännösten kumoamisesta johtuvia muutoksia. Yhdistymisavustuksen maksamiseksi ei enää edellytettäisi, että kuntien yhdistymisesitys täyttää selvitysalueita ja selvitysten määräaikoja koskevat edellytykset. Koska kuntien velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä lakkaisi, myös säännökset selvitysavustuksesta kumottaisiin.

Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi säännös kuntajaon muutoksissa sovellettavasta henkilöstön viiden vuoden irtisanomissuojasta. Irtisanomissuojasäännöstä sovellettaisiin kuitenkin ennen vuotta 2016 voimaan tulleissa kuntien yhdistymisissä. Vuonna 2016 ja sen jälkeen voimaan tulevissa kuntien yhdistymisissä henkilöstöllä ei olisi lakisääteistä viiden vuoden irtisanomissuojaa.

Lisäksi kumottaisiin kuntajakolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen momentti, joka koskee tässä esityksessä kumottavaksi ehdotettuja kuntarakennelain säännöksiä.

Ensinnäkin selvitysvelvollisuutta koskevien säännösten kumoaminen: Kuntien yhdistymisen selvitysvelvollisuus on kriteerien ja määräaikojen osalta sidottu sote-järjestämislain hyväksymiseen eduskunnassa. Nythän pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus perustuu kuntaa suurempiin itsehallintoalueisiin. Näin ollen kuntarakennelain yhteys sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen on kyseisen linjauksen johdosta katkennut. Tämän osalta hallintovaliokuntakin pitää perusteltuna kuntarakennelain selvitysvelvollisuuden kriteereitä ja määräaikoja koskevien säännösten kumoamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

Kuntien yhdistymisavustukset ovat nykysäännöksiin väliaikaisia. Tästä syystä hallintovaliokunta tähdentää, että kuntien vapaaehtoista yhdistymistä tulee tukea myös vastaisuudessa säädettävän erillisen lainsäädännön pohjalta ja tarvittaessa lisäksi myös budjettiperusteisen rahoituksen, kuten esimerkiksi harkinnanvaraisten avustusten, turvin. Erityisen tärkeää tämä on etenkin kriisikuntien kannalta. Valiokunta pitää lisäksi kuntien yhdistymishalukkuuden kannalta tärkeänä myös sitä, ettei kuntarakennemuutoksesta aiheudu valtionosuuksien menetyksiä.

No, sitten tämä henkilöstön irtisanomissuojaja ja irtisanomissuojaa koskevien säännösten kumoaminen:

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuntarakennelain 29 §:n 2 momentti, johon sisältyvät säännökset kuntajaon muutoksissa sovellettavasta henkilöstön erityisestä viiden vuoden irtisanomissuojasta. Momentin mukaan uusi kunta ei saa irtisanoa henkilöstöä viiden vuoden aikana kuntajaon muutoksen voimaantulosta tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla. Hallituksen esityksen mukaan vuosina 2016 ja 2017 voimaan tulevista kuntien yhdistymisissä ei kuitenkaan sovellettaisi voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen nojalla mainittua henkilöstön irtisanomissuojaa eikä tältä osin myöskään yhdistymissopimuksen ehtoja, jotka kunnat ovat päättäneet ennen käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen voimaantuloa.

Valiokunta on kuitenkin todennut, että laki on tulossa voimaan vasta tämän vuoden joulukuun alusta. Tämän vuoksi ensi vuonna yhdistyvät kunnat eivät ehdi muuttamaan halutessaankaan yhdistymissopimuksia tämän lakiesityksen mukaisesti. Hallintovaliokunta on myös havainnut, että lausuntokierroksella kunnissa ollut hallituksen esityksen luonnos poikkeaa käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Lausunnolla olleessa luonnoksessa on lähdetty siitä, että erityinen lakisääteinen irtisanomissuojaja poistuisi vasta vuonna 2017 voimaan tulevista kuntien yhdistymisissä.

Asiassa ilmenneet eri seikat huomioon ottaen hallintovaliokunta on kokonaisharkinnan perusteella päätenyt siihen ratkaisuun, että vielä vuonna 2016 voimaan tulevista kuntien yhdistymisissä henkilöstö säilyttää voimassa olevan kuntarakennelain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen irtisanomissuojan. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa ykköslakiehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen muuttamista. Hallintovaliokunnan ehdottamat muutokset merkitsevät siis sitä, että kuntien yhdistymiseen liittyvään erityiseen irtisanomissuojaan puututaan ainoastaan vuonna 2017 voimaan tulevien kuntaliitosten osalta.

Siis hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää tätä lakiehdotusta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Eli valiokunta puoltaa ykköslakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna ja kakköslakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana mietinnöstä ilmenevin kannanotoin.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön sisältyy sitten edustaja Blomqvistin vastalause.

17.38 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta havaitsi, että lausuntokierroksella kunnissa ollut hallituksen esityksen luonnos poikkesi käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä. Lausunnolla olleessa luonnoksessa oli lähdetty siitä, että erityinen lakisääteinen irtisanomissuojaja poistuisi vasta vuonna 2017 voimaan tulevista kuntien yhdistymisissä. Näinhän ei esityksessä sitten kuitenkaan käytännössä ollut. Kunnilta oli pyydetty hallintovaliokunnan mielestä lausuntoa olennaisesti hallituksen esityksestä poikkea-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

vasta luonnoksesta. Uutta asianmukaisesti järjestettävää lausuntokierrosta ei lakiehdotuksen käsittelyaikataulun huomioon ottaen ollut mahdollista toteuttaa.

Kuten hallintovaliokunnan varapuheenjohtaja tuossa aikaisemmin totesi, asiassa ilmenneet eri seikat huomioon ottaen hallintovaliokunta on kokonaisharkintansa perusteella päättänyt siihen ratkaisuun, että vielä vuonna 2016 voimaan tulevissa kuntien yhdistymisissä henkilöstö säilyttää voimassa olevan kuntarakennelain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun erityisen irtisanomissuojan, ja tätä asiaa minä pidän hyvänä. Hyvä, että hallitus muutti esitystään, sillä lakeja on tehtävä todellisten ja hyvin perusteltujen lausuntojen ja selvitysten pohjalta.

Kuntatyöntekijät, muun muassa meillä Lahdessa ja Nastolassa, ovat olleet vahvasti mukana tänä vuonna päätetyissä kuntaliitoksissa, jotka tulevat voimaan siis ensi vuoden, vuoden 2016, alusta. Olisi ollut väärä viesti kuntatyöntekijöille säätää varsin lähellä taannehtivaa lainsäädäntöä olevaa lakia, jolla olisi vedetty matto alta kuntatyöntekijöiltä, vaikka he ovat nykyisen lainsäädännön voimassa ollessa olleet omalla työpanoksellaan myös selvitystöissä mahdollistamassa kuntaliitoksia ensi vuodelle.

17.40 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset edustajille Korhonen ja Kari hyvistä puheenvuoroista. Näin valiokunnassa itsekin työskennelleenä on erittäin mielekästä, että nähdään se, että myös tällä valiokuntatyöskentelyllä aidosti voidaan vaikuttaa.

Pidän äärettömän tärkeänä sitä, että nyt annettu hallituksen esitys kunnioittaa kunnallista itsehallintoa, kunnallista demokratiaa ja siinä on luovuttu esimerkiksi tästä pakkoselvittämisen velvollisuudesta. Edellisen hallituksen lähtökohta oli, että kuntarajat eivät kuuluisi kunnallisen itsehallinnon piiriin, ja olen äärettömän tyytyväinen siitä, että tämä hallitus on sen tunnustanut, että kyllä kuntarajat kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluvat.

Myös irtisanomissuojan poistaminen on tärkeä päätös, näin entisen kuntajohtajankin näkökulmasta. Se mahdollistaa nyt yhdistyvien kuntien toimintojen kehittämisen parhaalla mahdollisella tavalla, että kyetään kustannustehokkaasti tuottamaan kuntalaisille heidän tarvitsemansa peruspalvelut.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.